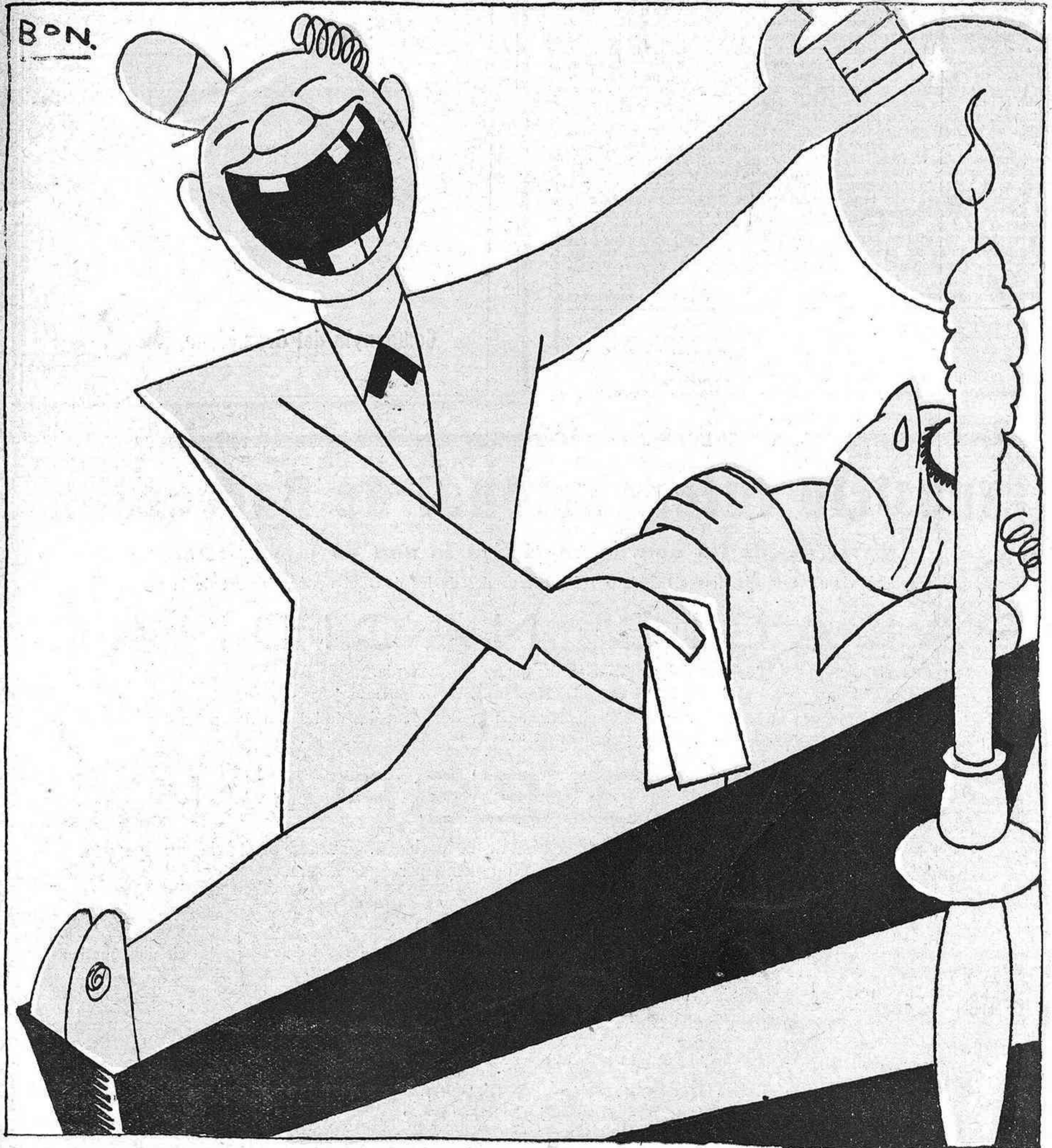

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA:

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

Ja era hora

EL SASTRE, DESPRÉS DE QUARANTA VIATGES INTENTANT
COBRAR LA FACTURA:— Gràcies a Déu que avui et trobo a casa!

30 CTS.

VIES URINÀRIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catzets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pintoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poca pena, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Els millors discos són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta des de les nou del matí fins la una de la matinada

El públic podrà visitar tots els dies els Palaus i Pavellons des de les deu del matí a les set de la tarda.

PALACIO NACIONAL

Obert tots els dies des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.

Entrada al Palacio Nacional, UNA pesseta

NOTA: Els diumenges podrà visitar-se el Palacio Nacional gratuïtament des de les deu fins a les dotze del matí, i de dotze a quatre de la tarda. L'entrada serà de 0,50 pessetes.

PUEBLO ESPAÑOL

Obert tots els dies des de les nou del matí a la una de la matinada. Entrada ordinària, una pesseta.

El públic podrà visitar els Diorames i Quixot, conjuntament, per una pesseta.
(Els impostos a càrrec del públic).

Es posen en venda els carnets de 25 entrades, al preu de 22,50 pessetes.

Aquests carnets serveixen per tots els dies, tallant-se una entrada els dies que sigui d'una pesseta; els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes hom tallarà dues entrades dels esmentats carnets.

Les persones que posseeixin antics carnets d'entrada al recinte de l'Exposició podran emprar els susdits carnets en la forma següent:

Els dies que el preu d'entrada al recinte de l'Exposició sigui de dues pessetes, per cada fulla podrà entrar una sola persona.

Els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes, per cada fulla podran entrar dues persones.

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.

No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.

La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.

Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Estranger 5 pessetes

FORA DE BARCELONA: Espanya, 3 pessetes

Diàleg dels morts, l'any 1973

UELLA nit feia una mica més de fred que les altres. Però m'havien posat tantes flors davant de la llosa del meu nínxol, que m'era difícil la respiració. M'ofegava. Vaig obrir discretament la porta i sortí a respirar l'aire de la nit. Feia temps que no caminava; que no sortia del nínxol. M'avorria la vida de la gent del barri. I m'estimava més passar-me la vida estirat. Encara que era un sacrifici per

a un home tan actiu com jo.

En posar els peus a terra, vaig respirar amb satisfacció. Tothom havia arranjat o féu arranjar la seva façana, amb motiu de la Festa Major dels Morts. Feia goig de veure les torretes de les famílies aristocràtiques i plutocràtiques, de cognoms conegudíssims, que en l'altra vida ja havien estat dignes de les esqueles mortuòries, perfectament suntuàries, enriquides amb fanalets i flors i cintes amb lletres daurades, pel volt de la finqueta... Hi havia nínxols amb un petit ram de flors, i d'altres que no tenien res. Molts encara havien tingut el valor de servir els penjolls de l'any passat. Eren uns avariciosos que se'ls havia de conèixer fins en això.

La nit era freda i els passeigs s'havien atapeït de gent. Hi havia famílies que havien sortit amb els petits i tot. D'altres que corrien pels jardins cercant antics amics o belles coneixences.

Els cadàvers dels rics es barrejaven pels passeigs amb els dels pobres, sense cap mena de diferència, llevat que els pobres eren esquifits, i els rics tenien com una vanitat en ésser amples i alts.

De sobte, em trobo, assegut en un banc, un antic amic meu que feia temps que no veia. Es a dir, que no sabia que fos al poble. L'havia vist a l'altre món. Era un xicot que havia arribat a fer la jornada de vuit hores de cafè. Me l'estimava molt.

El meu cadàver. —Noi, què fas ací?

L'altre. —Ja ho veus; m'hi estic.

Jo. —Quan has vingut?

L'altre. —Ja fa dies...

Jo. —Per què no m'has vingut a veure?

L'altre. —Home jo ja volia fer-ho; però resulta que ningú ha sabut donar-me la teva adreça...

Jo. —Sí; ací no em coneixen gaire... Veuràs: he deixat la vella professió. Ara mandrejo.

L'altre. —Ah, però ací hi ha gent que treballa?

Jo. —Més que a l'altra vida!

L'altre. —Què dius ara?

Jo. —El que sents.

L'altre. —I en què treballen?

Jo. —Tu diràs! Que no saps que cada dia augmenta el nombre dels espiritistes? Hem d'acudir, cada dos per tres, a les reunions de tots els espiritistes del món.

L'altre. —Deu ésser molt pesat.

Jo. —De moment, és divertit. Et distreu; però després, quan et reparteixen la feina, et canses de seguida.

L'altre. —Repartir la feina?

Jo. —Naturalment. Pensa que la major part d'espiritistes et demanen noms coneguts: Napoleó, Josep Zorrilla, Bismarck, Danton, Lenin, etc... Aquesta gent té tanta feina, que es fa representar a cada cementiri per uns quants cadàvers llestos per tal que els representin en les sessions de les Ciutats properes... Després hi ha gent que no es vol encaparrar en anar-hi personalment, i et lloga els teus serveis. Mira: quan vaig començar a actuar de suplent, vaig ésser en dos o tres ocasions, En Rius i Tauler, un dels capitosts de la Transatlàntica i En Gavarre...

L'altre. —Ho trobo divertit, doncs...

Jo. —De moment, sí; però després t'adones que la feina és feixuga i mal pagada. Una sessió d'espiritisme és una llauna. Tens d'estar picant amb la taula hores i hores, fins que es convencin que ets tu o el que representes. Darrerament, un veí que tenia feina en anar a veure en una sessió d'espiritisme en la que havia la seva amant, em va demanar per favor que el representés a un altra sessió d'espiritisme que feien a casa seva la seva vídua i la seva mare política. Això no té res de particular; però el fet és que aquest minvó era tartamut, i allà em tens, tota la nit picant les síl·labes dues o tres vegades per tal que es convencessin que jo era l'altre...

L'altre. —Però això sempre deu tenir compensacions.

Jo. —Sí, que t'assabentes del que passa pel món, i això sempre et satisfà. Recordes amitats, etc... Ara ja fa temps que no sé res d'allà baix. Mira: jo vaix deixar-ho l'any 60...

L'altre. —Jo ho he deixat el 73...

Jo. —I què? Com van les coses? Com van?...

L'altre. —Igual que sempre.
 Jo. —Com s'entén? No ha canviat res?
 L'altre. —Res.
 Jo. —Tot està igual?
 L'altre. —Tot.
 Jo. —Tot, tot, tot?
 L'altre. —Tot, home, tot!
 Jo. —Es a dir que tot va com anava, que no hi ha res de canviat, que...
 L'altre. —Tot està igual.
 Jo. —Noi, que me n'alegro de no ésser-hi! Ja vaig partir prou...

Francesc MADRID.

EL CULTE A LA MORT

Al nostre país hi ha un veritable culte a la mort. País de grans processons — però no de grans teatres ni grans biblioteques —, la gent surt a portes, balcons i finestres, quan passa un enterrament. La mort és un espectacle, un espectacle que s'anuncia com el dels teatres. Als diaris, les dues seccions més productives són la dels espectacles i la de les esqueles mortuòries. Sobretot a La Vanguardia, diari atacat de necrofília.

Els enterraments van pels carrers interrompent el trànsit, com processons: amb ciris, flors, galons daurats o argentats, taüts d'una insolent i còmica magnificència, cotxes de forma estrafolària, cotxers disfressats a la Federica, com per a una representació de sarsuela, un gran estol de capellans amb capes d'or, cants litúrgics, un gran seguici d'amics del mort — avui són els amics del mort, demà els convidats plagues d'un casament: és igual, tot és igual! —, que es donen importància per aquest fet d'ésser amics del mort. Sobretot si aquest tenia en vida una certa representació social. Acompanyant el cadàver pels carrers, és l'última vegada que l'exploten.

Els aparadors de les Funeràries estan guarnits amb una complaença morbosa i repugnant. S'ofereixen a la vista de la gent els taüts sumptuosos, les grans draperies negres galonejades d'argent, els canelobres altíssims i majestuosos, les corones de flors artificials... com en altres aparadors s'ofereixen les joies, les pells, les sedes, els perfums, tot el que ajuda a embellir i fer amable la vida.

Quan a la Rambla les floristes construeixen una corona, la gent es detura encuriosida, gairebé enllaminada, com davant d'un tortell.

Això, aquest Memento Homo, aquest culte a la mort, és una cosa odiosa i estúpida, una cosa criminal.

L'home no ha de pensar en la mort: ha de pensar en la vida. Hi ha de pensar, per a millorar-la moral i materialment, per a ésser bo i ésser intel·ligent.

VIRAI.

SMOKING I CINEGÈTICA

Aquests dies s'ha discutit si a les solemnitats del teatre català s'hi tenia d'anar o no d'smoking. Entre els que n'han protestat s'hi trobava Prudenci Bertrana. Ell no vol encabir les seves fortes espatlles i el seu pit de camperol en un smoking. Té por que les solapes de seda l'oprimeixin i el deixin respirar folgadamente.

Algú, comentant la feréstega actitud del crític de "La Veu", i recordant les seves aficions i aptituds cinegètiques, deia que a Bertrana li plauria més anar al teatre vestit de caçador.

—Sí — afegí un altre —, i si el deixessin, amb escopeta i tot. Així, si l'obra no li plagués, no li caldria anar al diari per rebentar-la. Podria executar l'autor sobre l'escena.

* * *

Val a dir que aquesta actitud de Bertrana contrasta amb la d'un altre crític, també caçador i rebentaire. Ens referim a Bernard Xinxola, dic a Bernat i Duran. Aquest senyor està molt content davant d'aqueixos propòsits de donar un relleu més senyorívol als espectacles teatrals. Ell diu que no hi anirà amb smoking, perquè no en té. Però que ja ha donat ordres a la seva criada perquè tregui les taques del seu antic i famós jaqué, que ha conegut tantes diades gloriuses.

El cementiri del meu poble

Està emplaçat al cim d'un pujollet, bressat per les aigües de la mar. Això fa que tingui una mena d'encís romàntic que no poden ostentar els altres cementiris. Els morts, en dies de lluna clara, es deuen sentir una mica melangiosos i somniadors, i escoltarien amb gust una serenata sentimental, la de Tosselli, per exemple.

Com que el poble s'ha engrandit i s'ha penjat a l'esquena un cartellet que diu "Playa de moda", s'ha hagut de construir un nou escorxador municipal. No disposant d'altre lloc, l'han edificat a quatre passes del cementiri. D'aquesta manera, la carn de vedella, de moltó, pren un regust de cosa fètida i putrefacta, que us fa pensar en els cadàvers que reposen uns metres més enllà, i us encomana una melangia i una tristesa que us deixa aclaparats.

En aquest clos mortuori hi ha aquells petulants "pan-teons" de família, que són un insult a la terra crua dels oblidats i els humils, i estàtues provinents de l'ampulosa escultura monumental de la segona meitat del segle passat. d'una estètica tan deplorable. Hi trobareu un àngel amb unes ales enormes i una trompeta a flor de llavi, una dona agenollada, coberta amb un mantell tan pesant, que li fa acotar el cap, i altres monstruositats per l'estil. La dimensió d'aquests marbres i aquestes pedres ornamentals

està en relació amb la potencialitat econòmica de llurs propietaris.

Els xiprers, que ratllen lúgubrement l'espai, us trenquen, però, la ironia, i us fan remoure els pòsits de la vostra vida interior. Són xiprers amb dignitat, amb ànima i amb l'instint d'ésser-ne. No són de decoració de teatre, no. Són uns xiprers gràvids, pensatius, conscients de llur finalitat de convidar-vos a la meditació i al silenci. Vos-

altres sentiu una gran simpatia per aquests arbres solitaris que no respiren els vents sanejats que gaudeixen els altres. Són com allunyats de la societat dels arbres. Són uns indesitjables. Per això els han posat al regne de la solitud i de la mort.

Però a l'hora del crepuscle, com a desgreuge, al cim de cada un, s'hi penja un estel.

SALVADOR MARSAL

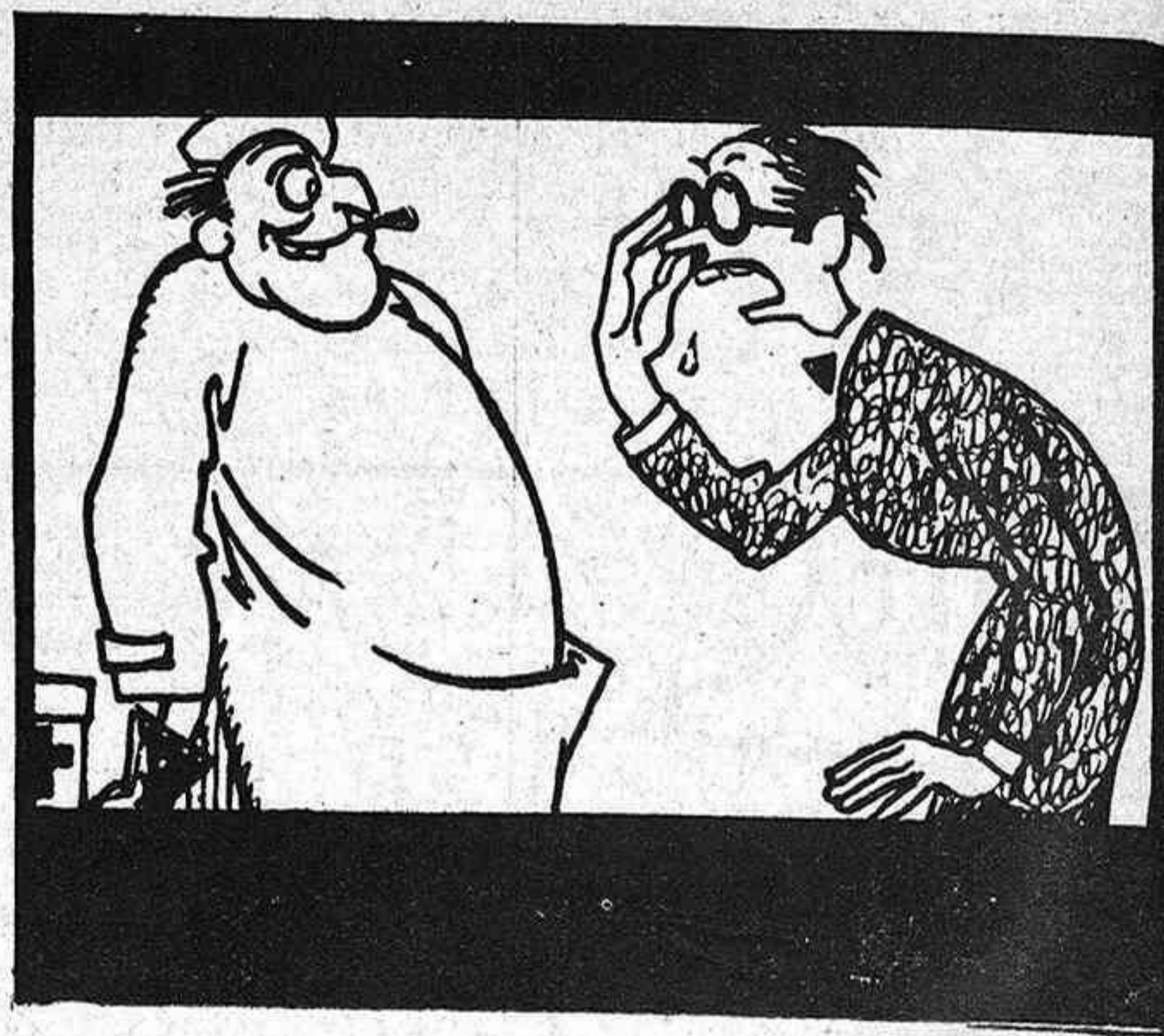

MUNTANT LA GUARDIA

—Decididament, treball massa. Hauré de demanar les vuit hores.

—De manera que ha mort? Però si ahir estava tan millorat!
—Sí; però quan li vaig ensenyar el compte, morí de sobte.

—He fet una operació estupenda... Li he tret un pulmó, el fetge i els dos ronyons.

—I què?

—Quines preguntes que té! Doncs ha mort.

Un nou museu

No sabem — perquè no ho hem oït dir a ningú encara — si el projecte de constitució d'un Museu d'ultratomba serà un fet quan se celebrin les noces d'argent de Don Jaume el conqueridor "cadet", dit "de Borbó", o per quan s'hagi esbrinat el cau on la partida de naixement de Cristòfor Colom està jugant al món una altra mala partida; el cert és que aquest projecte de nou Museu dedicat única i exclusivament al record i lloança dels Difunts — hagin estat o no Sants —, més ben explicat, als ossos dels obligats fabricants de cucs i malves, serà un acte tan palmari com l'altre projecte de ments, de formar, amb Portugal i Espanya, la Unió Ibèrica republicana federal, amb el compromís de passar un vitalici als que, sens ús de xurriaca, deixin l'encaparrament de les riendes del nostre carramoto.

Ja era hora!... No pas això últim, que suposem no passarà d'ésser un projecte de ments, sinó allò primer, allò del Museu d'ossos de Difunt, de més o menys valor artística o arqueològica.

La veritat, això que, per dedicar un record als desapareguts, hi hagi un sol dia marcat a l'any, és una cosa que ens esmorteïx, com també ens produeix un cert estat de catalèpsia paregut al son de la Parca, el que, amb la diada dels Difunts, hi vagi sempre aparellada la de tots els Sants, amb llur seguici o entreteniment de castanyes, panellots, i Tenorios, tres productes nacionals, però antidigestius, com si no ho fossin.

Aquest Museu, doncs, servirà, si més no, per a constatar qui són els que recorden més els seus difunts, car no hi haurà panys ni claus, i s'hi admetran tots els ossos que s'hi portin; recomanant, però, que siguin petits.

A cada osset s'hi posarà una etiqueta que dirà el nom i les qualitats, així com els jocs que produí en moviment al seu mantenedor, fulano o fulana...

Per la nostra banda, ens ho hem pres tan seriosament, això, que justament no fa gaires dies, en dir-nos una, que estava pels nostres ossos, tot seguit la vàrem desenganyar, responent-li que els teníem ja compromesos per al Museu,

com així ho farem constar en el testament el dia que poguem arreplegar quelcom més que pagui el tret d'una escriptura i que ensems trobem un notari en vaga.

De moment, però, es parla tan sols de trobar un bell indret prou espaiós per a construir-hi l'edifici que haurà d'ésser de caràcter monumental, un xic més grandet que el Palau de Comunicacions de Barcelona; car sols a l'anunci del projecte, ha caigut damunt dels organitzadors una pluja de comandes de llocs per instal·lar-hi ossos, que els ha malmès els seus de tant ajupir-se. Res, que s'ha repetit la història aquella de l'èxit sorprenent a la pròpia empresa, tal com resultarà la fidelitat corprenedora de l'opinió pública vers el proper plebiscit.

Ja en tornarem a parlar, però. Mentre tant, voldríem obrir una enquesta per tal que ens diguessin quins ossos seran els primers que faran cap al Museu.

I fins prometem un premi al que — dient-nos a qui pertanyien — ens endevini quina mena d'os serà.

Una advertència. Queda fora de concurs l'os bertran. N'hi hauria massa d'aquests...

Lluís RAMIREZ CARULLA.

Davant d'un mort

Tu que has deixat la terra i has partit el vel del misteri impenetrable, tu que has deixat la còrpora sobre el llit immutable!

Digue'm on ets i vers quin món fas via que no et sé veure, ni et sé endevinar. Digue'm si és bell el teu camí d'enllà, que et seguiria!

V. FORCADA OBIOLS.

CAPRICIS I PARADOXES

"Don Joan" i el seu públic

Cada any, en aquest temps, la figura llegendària de "Don Joan" envaeix els nostres escenaris, i el públic omple, durant diverses tardes i diverses nits, els teatres, per a aplaudir-lo. Les seves fanfarronades, les seves gestes amoroses, barrejant-se en una atmosfera morbosa d'ultratomba, d'aparicions, de religiositat i de sacrilegi, encara captiva el públic.

A primera vista, el drama de Zorrilla conserva, doncs, la seva frescor, el seu poder emotiu. Ni les crítiques més àcides o més despectives, ni les paròdies més sarcàstiques, no han pogut res contra ell. Podrà fins i tot semblar que han assegurat la seva durada i que li han proporcionat nous llores.

Això, no obstant, és pura aparença. Si ens hi fixem, ens adonarem que, en general, el públic que encara va a veure al "Tenorio", que encara s'enardeix amb l'enumeració dels rivals que don Joan ha occit, o que s'enfebra amb les deliquescències amoroses que diu a pleret a la pobre i ingènua "donya Inès", és el pitjor, el més baix i analfabet dels públics. És un públic que va, en aquests dies, d'esma al teatre, per tradició, de la mateixa manera que s'atipa de castanyes torrades i de panallets, fins a enfitar-se. És un públic que no llegeix, que no s'assabenta de res, que no s'interessa per cap novetat teatral o literària. És un públic encara inferior al de melodrama: del "melodrama on Mimí ha plorat."

En el melodrama, en efecte, entre la seva terbolesa literària i les seves exageracions sentimentals, hi ha tresors de tendresa, hi ha una voluntat d'exaltar el bé, d'exaltar els caràcters nobles, que, si fa somriure per la seva puerilitat als intel·ligents, ens expliquem que guanyi el cor de la gent senzilla. En el "Don Joan" de Zorrilla no hi ha res d'això. No és més, de dalt a baix, que una exaltació de la fanfarroneria del mascle, del matonisme sense honor, de l'engany i la perfídia envers la dona. Ni el

penediment final, salva la responsabilitat del poeta, car és un penediment que no té ni moralment ni religiosament cap valor: recordi's que el protagonista es penedeix després de mort; que es penedeix — oh, sublim fantasia de Zorrilla! — tot veient passar el propi enterrament.

Particularment puc afirmar que he vist que aquesta obra plau més, com més verge de tot contacte literari és l'espectador. Plau, sobretot, a les persones d'una moralitat dubtosa. Les noies que han tingut una relliscada s'enterneixen molt amb les dissorts de "donya Inès"; però encara s'hi enterneixen més les que estan completament enfonsades en el vici. Les prostitutes més empedreïdes es fonen en llàgrimes contemplant aquella figura de virginal puresa, en el moment sublim de perdre el cap. Veuen com una imatge ideal d'elles mateixes?

Però encara més que a ningú plau als homes tèrbols. Els "xulos", els "macarrons", els "pinxos", tota mena de gent prostibulària, s'entusiasma amb la figura de "Don Joan". Així mateix els jugadors, els perdularis i fins estafadors autèntics, s'hi enbadaleixen. I és que veuen en don Joan una justificació de les seves consciències. Jo, quan veig algú autènticament engrescat amb el drama de Zorrilla, poso una mica en dubte la seva moralitat. L'experiència m'ha confirmat gairebé sempre que aquestes persones tenen alguna falla profunda de caràcter.

Sí, en l'admiració pel "Don Joan" zorrillesc, hi ha alguna cosa de subconscient que no té res a veure amb la literatura ni el teatre. Una pila de mals instints, de sensualitats morboses s'hi troben fortament afalagades, i d'ací els entusiasmes que desvetlla. Estic segur que molta gent normal que el van a veure i l'aplaudeixen en aquestes diades, en una nit corrent no l'aplaudirien. Potser fins els faria un efecte detestable. I és que una persona normal no es deixaria engrescar pel "Tenorio", si un vinet una mica pujat de grau i una digestió una mica difícil, no l'ajudessin a desvetllar tots els baixos instints de la sensualitat, i a ésser tolerant amb la buidor, amb la manca de lògica i amb les visions absurdes.

DOMENEC GUANSEL

LES VIDUES ALEGRES

Aquestes no tenen música, però tenen ganes de matar un altre marit.

—Però, si no estimava la sogra per què ho posa, això del sentiment?

—Bé; el sentiment no és per la sogra; és pels diners que em costa la corona...

NECROLOGIQUES

I

La Mort, com el palau encantat dels parcs d'atraccions, com la barraca nigromàntica de les fires de poble, té el seu interès primordial en el misteri.

Llàstima, però, que el morir sigui un espectacle públic gratuït. Això li treu certa garantia de selecció. Si de passar a la tomba en fessin pagar alguna cosa, la veritat, hom hi entraria amb més confiança.

II

Dues animetes epicurianes — mascle i femella — es retroben adalrades en les regions del Més-enllà.

Ell. — Saps, noia, que ja em comença a embafar, tant d'espiritualisme?

Ella. — No me'n parlis!... Què s'han fet, aquells ulls teus, tan bells, tan ardents i manyagaires?...

Ell. — I els teus llavis, tan dolços que em somreien divinament a tothora, què s'han fet?...

Una lleu bufada de l'Etern separa de sobte les ànimes, pecadores d'amor, que s'esmunyen pel cotó fluix de la Glòria, en un amarguíssim i cruel enyorament.

III

Hi ha moments que sembla que ens molestin els batecs del propi cor. Prou volem que funcioni; però ens sap greu, al mateix temps, que ens avisi del perill que correm que un jorn pot deixar de funcionar.

Per això preferim estar-ne distrets, d'aquests batecs del nostre cor; per això, quan els sentim, si és de nits, procurem girar-nos de l'altre costat; si és de dia, mirem d'atabalar-nos amb el tragí de la vida social.

IV

El nostre Guimerà, en la seva tragèdia "L'ànima boja", definí el cadàver d'un home dient que és "una gàbia de la qual n'ha fugit l'ocell."

Aqueixa imatge, que semblava tan original a més de poètica, ja l'havia feta, gairebé amb les mateixes paraules, un altre poeta, Saadi, el persa, set-cents anys abans que "don" Angel existís.

Això vol dir, senzillament, que la Mort mata els homes; però amb les idees no hi pot res. Les idees, al millor, ressusciten d'un cervell a l'altre; podem considerar-les eternes, com la divinitat.

V

Després d'haver passat per un greu perill, d'aquests perills accidentals que ens situen a les portes de "l'altre barri", acostumem a dir: "Avui hem tornat a néixer."

La veritat és que, qui més, qui menys, tots havem tingut, un moment a la vida, la mort tan a la vora, que, quan ens vingui a cercar de debò, serà qüestió de dir-li en presentar-se'ns: —Calli, dona, calli!... Té raó!... Si no en conec d'altra!...

VI

No donar importància a la mort, seria, de retop, no donar-ne a la vida, i havem de convenir que la vida en té. Pel que respecta els sentits, la vida és transcendentalíssima: la llum de l'alba, la remor del mar, els jardins, l'estelada, la bellesa en tots els aspectes de la Natura i de l'Art, tota sensació i tota emoció, tot és en mi, tot és dins de mi, i és clar que no existeix si jo no existeixo. I que jo, que no sóc res, deixi d'existir, conformes; hi passo; però que, en morir jo, pel fet de morir jo, morin també, sols sigui dintre meu, l'alba, el mar, l'estelada, els jardins, tota la bellesa que m'envolta i que no estic segur si fora dels meus sentits tornarà a existir, això no està tan bé, i d'això cal protestar-ne amb tota l'ànima.

VII

En el cementiri d'un poblet estaven a punt d'enterrar un vell.

—Voleu veure'l? — digué el fosser a la vídua, des-tapant la caixa.

La pobra dona, amarada en plors, s'apropà i digué al mort, tocant-li la varbeta:

—Separats per sempre més, Joan?...

La testa baldera del difunt, a l'impuls de l'amorosa mà, es bellugà esgarrifosament de dreta a esquerra i d'esquerra a dreta com un pèndol, amb un moviment rítmic i acompassat que no s'acabava mai, fins que el fosser, piadosament, l'hagué de deturar.

Fou com un signe negatiu a la pregunta de la seva companya; un "no" mut inacabable, infinit, que esfereïa i consolava a la vegada.

VIII

Transfiguració, transformació, trànsit, traspàs, metamòrfosi... Sí!... Molt bé. Però, què li costava, al Senyor, per a tranquil·litat i embadaliment dels tristos mortals, Ell, que ha embellit tota cosa, de fer amb els morts com amb les crisàlides, que esdevenen papallones?... Què li hauria costat de posar unes ales rutilants a les ànimes que es desprenen dels cossos de les persones?... Unes ales, i amunt!... que les veiéssim volar. Fins i tot, si volia, diferenciant-les les unes de les altres; les dels purs, ales blanques; les dels pecadors, segons els pecats, ales verdes, ales blaves, ales roges...

ALTER EGO.

De cos present

A la casa alegre de la senyora "Anita" hi ha un mort. Millor dit: una morta.

A conseqüència d'una angina de pit, ha deixat la vida i el fer de la vida, la Maria.

Són les altes hores de la nit, l'hora en què a la casa alegre de la senyora "Anita" regna la disbauxa i no estan per coses tristes.

La noia ha mort a una hora intempestiva, i la mestressa se'n dol. Per això no sent llàstima per la desapareguda.

La casa s'envaeix de gent.

Les companyes de la morta, alleugerides de roba, com és costum, i alleugerides de sentiments, dels pocs sentiments que tenen, prodiguen carícies als homes que ignoren la trista fi de la Maria.

La veu ronca i antipàtica d'un gramòfon, escampa les notes d'un "tango" en voga. Les parelles el ballen groserament, embriagant-se de sensualisme. El fum dels cigars fa irrespirable aquella atmosfera.

Quan el ball i l'enrenou estan al punt de dalt, un jove que fa poc ha entrat pregunta per la Maria.

—No hi és — li diu la mestressa.

—Que està malalta, potser?

—No... és a fora de Barcelona.

Al jove li dol que la Maria no hi sigui.

Al jove aquell li plaia la Maria. La feia una dissortada. Li havia proposat apartar-la d'aquell infecte burdell, i ara se'n dolia. Considerava la Maria com totes: una repugnant viciosa.

El jove refusa l'amor que li promet que sentirà per ell una de les dones, que el pren pel coll i el besa amb efusió, com si l'estimés de veres. Ell es desfà dels seus braços i l'aparta amb fàstic. Se'n va, mentre el gramò-

fon segueix cantant, i la casa va fent-se més alegre. Alegre aparentment.

A la casa alegre de la senyora "Anita" hi ha una cambra trista on, abillada amb un vestit virolat, el vestit de les promeses d'amor, reposa el cadàver d'una de les noies...

L'alegria ha passat. I amb ella la nit.

Són les primeres hores del matí.

Les noies dormen. La mestressa també. Truquen. Hi ha uns homes estranys, sorruts... Uns homes que ja hi havien estat, en aquella casa. Hi havien estat en hores de plaer. Aleshores eren uns homes com els altres. Ara, no. Ara aquests homes, freds d'amor i de sentiment, prenen el cos de la Maria barroerament, i d'una revolada el deixen en un cotxe trist que se l'endú vers el cementiri.

Aquells homes estranys i sorruts el segueixen per obligació, dolent-se que una dona tan "castissa" com la Maria hagi deixat de viure, a la flor de la seva joventut...

Un d'ells, el més malcarat, el més feréstec, diu entre dents, com si el desig no li permetés ben unir les paraules:

—Quina llàstima! Jo que pensava avui anar-hi a passar una estona...

Agustí COLLADO.

El vertigen de la mort

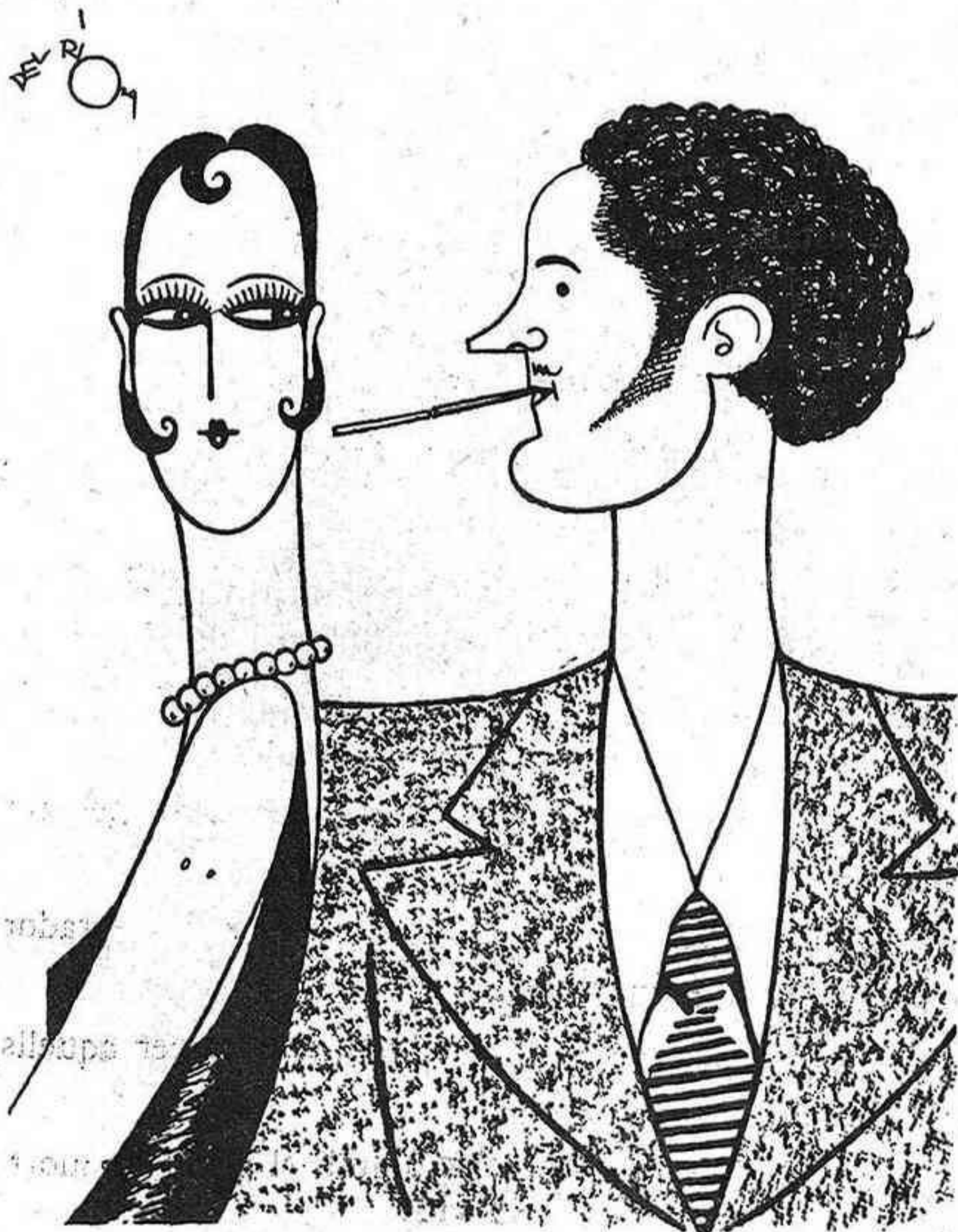
Ahir,
de matinada,
la consciència — que dormia amb mi —
es despertà sobtada.

Era que el cor, el seu veí
de sota, la cridà: —Tu!... Vols venir
a fer una passejada
per la cima escarpada
dels infinits anhels?... Hi ha un cingle, allí,
que té el do d'esclatar la flor damnada
de l'amor al No-res. ¿La vols collir,
aqueixa flor de sang que, quan es bada,
es riu de Déu, del viure i del morir? —

La consciència es deixondí
i respongué, mandrosa i ensunyada:
—Vés, vés; no et vull seguir.
A tu t'atrau el buit de la cinglada;
aquest vertigen no s'ha fet per mi. —

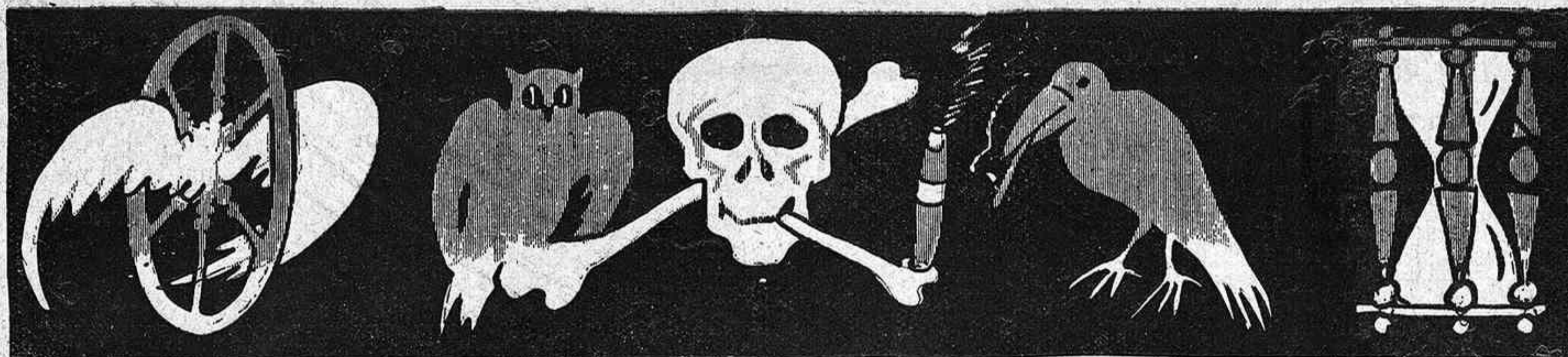
I acotxant-se de nou amb la flassada
dels ensomnis forjats en el destí,
féu un badall, donà una capbussada,
i com un nin es va tornar a dormir.

J. BURGAS.

—Noia, abans et pintaves els ulls més negres!

—Es que ara estic de mig dol.

EL PLAT DE CENDRA

(REFLEXIONS SOBRE LA MORT)

“Pulvis es, pulverem reverteris...” No és la pols, que em molesta; el que em preocupa és el fang.

L'home no aconsegueix una perfecta serietat fins que és cadàver.

Hi ha bona gent del poble que creu que els morts que han “quedat naturals” són els que tenen més mèrit.

De les fulles que, a la tardor, cauen dels arbres, només se n'adonen els que són molt vells i els que estan molt malalts.

Ens acuítem a vestir els difunts perquè ens remordeix la consciència d'haver-los despulpat tant com hem pogut en vida.

La desesperació fa ésser tan indiscrets els que volten un malalt desnonat, que, a voltes, aquest s'assabenta de que és mort abans de fer el darrer badall.

Obligar-nos a un auxili espiritual a l'hora de morir, sigui el que sigui, és tan immoral com refusar-nos-el si el demanem.

Hi ha gent tan feliç i distreta, que no pensa que ha de morir fins que el termòmetre li diu que passa dels 40 graus.

El viure de l'home consisteix a anar-se matant de mica en mica, per a queixar-se, després, que la mort vingui tot d'un cop.

Davant d'un mut de naixença que estava de cos present, digueren els seus aduldors: “Mireu-lo, sembla que parli!”

El morir és com el nedar; només s'aguanten naturals i dignes els que perden la por.

A les cambres dels malalts que han sofert llargament, la Mort hi entra silenciosa, de puntetes, com una bona mare quan s'apropa al bressol del seu filló.

En un poblet de Girona, l'enterraments era molt malmirat de la gent. Ell que sí, quina te me'n fa?... Es casa amb la llevadora.

Res tan optimista i encoratjador com l'espectacle que vam sorprendre un dia: dos enamorats que es besaven i s'abraçaven tot vetllant un difunt.

Si comences a reflexionar que els ximplers també moren, arribes a la conclusió que, tant per tant, no val la pena de morir.

Si fos veritat que el morir és néixer a una nova vida, també podrien construir els taüts en forma de bressol; i no ens serien tan antipàtics.

El morir amb dignitat és una ciència com una altra — que parli Sòcrates —. El que hi ha, és que no se n'estableixen escoles pràctiques, perquè no s'hi voldria matricular ningú.

Les obres pòstumes se'ns fan doblement interessants, perquè en elles ens plau trobar-hi els batecs espirituals de la vida i els bleixos misteriosos de la mort.

Absurd i antiestètic, posar sabates als difunts; els morts han d'emprendre un vol, i no una caminada.

Els morts que tenen aquell marcat somriure als llavis, ens els mirem amb pietat, però també amb una certa enveja.

No hi ha cap cadàver que, trobant-se en mans d'un aprenent de cirurgià, pugui donar crèdit a allò de la pau dels morts.

Morir com un sant, no sembla tan difícil com viure com un home digne.

Si no estàs segur que el morir sigui un mal, no desitgis la mort de ningú per satisfer venjança.

Els morts baixen a la tomba, com els pagesos que es fiquen al túnel d'un “Gran Metro” que no saben on va.

Arrencar un lliri per a posar-lo damunt d'una donzella morta, és afegir dolor sobre dolor.

Per culpa dels factors secundaris, un difunt dins de la caixa, sempre té quelcom de caricaturesc i de ridícul.

Quan m'enterrin a mi, jo ja hauré enterrat moltes coses que he cregut essència de la meva vida.

A la casa del difunt, no hi vagis a demanar per fer sortija.

Quina cosa grotesca i punyent, un rellotge despertador a la tauleta de nit d'un mort!...

La Mort és igualitària per a tothom, menys per aquells que la fan objecte de negoci.

No ens fem il·lusions; en relació amb el perill de mort, estem greument malalts tota la vida.

FRA NOI

AGREDOLÇOS

DE BRUIXA A SANTA.

Tot hom sap que la prudència, el discerniment i el seny imperen a les altes esferes vaticanes. La untuositat i el maquiavelisme clerical assoleixen al Vaticà les seves formes més pures. I un dels punts en què aquestes qualitats són més paleses és en la consagració de nous sants.

El culte dels sants — que a les primeries del cristianisme no eren venerats —, ha convertit la religió cristiana en una mena de politeïsmes disfressat. En realitat, els sants, que donen satisfacció a una supersticiosa necessitat popular, són, com els déus dels pobles antics, pobles que hom anomena idòlatres.

La història de l'Església ens mostra quan judiciosament ella ha sabut treure partit d'aquesta necessitat. Si bé alguns sants són beatificats promptament, i això esdevé quan desperten una devoció extremada, la majoria triguen anys i anys, segles sencers, de vegades. I així, poc a poc, el temps mateix els va envoltant d'una aurèola de respecte i prestigi...

Però quan aquest temps s'allarga d'una manera extraordinària és quan ha d'ésser rectificat un judici anterior. Aquest és el cas de Joana d'Arc, canonitzada per la mateixa Església que, segles abans, la va condemnar solemnement.

Solemnement, d'una manera terriblement explícita. El tribunal que, en efecte, després de cinquanta-sis sessions, condemnà Joana d'Arc a ésser cremada viva, es componia d'un gran nombre de personalitats importants: bisbes, abats, canonges, doctors en teologia...

Es comprèn que l'Església hagi, després, tardat tants de segles a santificar-la. La retracció era formidable! Calgué, per aconseguir-ho, l'admiració gairebé unànime de la França i la de molts estrangers, especialment anglesos. I avui dia, finalment, l'Església compta entre els seus sants aquella heroica donzella que una gran assemblea de reverends condemnava en aquests termes:

"...I és per això que et declarem culpable de cisma, d'idolatria, d'invocació de dimonis i d'altres crims;

"Com sigui que després d'haver fingit adjurar els teus errors, hi has tornat, oh vergonya!, com el gos torna al seu vòmit... Per aquest motiu, et declarem incursa en les sentències d'excomunicació, impietat, heretgia, i et denunciem com un membre podrit que ha d'ésser rebutjat i separat del cos de l'Església per tal que no infecti els altres!..."

Per altra part, res de més ridícul, si no fos tan trist i tan tràgic, que tot el curs d'aquest procés. Un dels individus del tribunal pregunta a Joana d'Arc si, quan va veure Sant Miquel, aquest anava tot nu. I ella respon: —Penseu, per ventura, que Nostre Senyor no té amb què vestir-lo?

Tot el procés està ple de detalls còmics i tràgics i àdhuc sacrílegs. Un dels jutges de Joana d'Arc — conta Voltaire — anà a confessar-la a la presó, i abusà del sagrament fins al punt d'amagar, darrera un tros de sarja, dos capellans que van transcriure la confessió. Així els jutges es van valer d'un sacrilegi per a ésser homicides. I una pobra faltada, que havia tingut el coratge de prestar grans serveis a la seva pàtria, fou condemnada per un tribunal eclesiàstic, en nom de la mateixa religió que anys a venir havia d'eleva-la als altars.

PEROT

Un cop a l'any...

Sobre una tomba de marbre relluent
i fred com la mateixa mort que amaga,
una dona exhala tristament
la guspira del dolor que mai s'apaga.

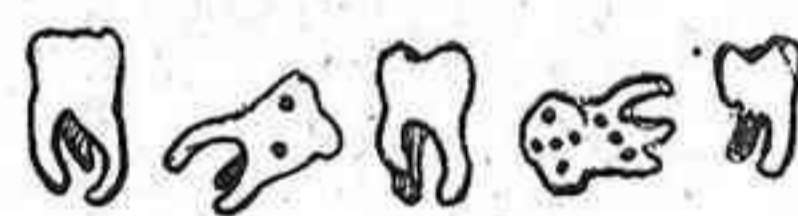
No plora solament l'home difunt
que per la traïdora Mort li fou arrabassat;
plora les sedes i gales que al damunt,
com un sarcasme, fins a la tomba ha portat.

Plora sa misèria, la seva villesa,
el cruel pacte obligat per la fam,
i sobre la llosa de freda cruesa
no té el valor de deixar-hi un ram.

Tem el blasme de l'home que honrada
un jorn la conegué i la prengué.
De tots qui la volten vilipendiada,
del finat el menyspreu tem també.

Es la dona menyspreada i envilida
per un món cruel i per la dissort.
Un cop a l'any, també la dona de la vida,
gosa penetrar fins al palau de la mort.

MARIUS GUBERN

Epitafis

Jauen dessota eixa llosa
tres glòries de belles arts:
un "torero", un futbolista
i un boxador "pes pesat".

L'hereu de cà'n Malapota,
de l'art dels boters fadrí,
cansat d'empinar la bóta,
té el gust de reposà aquí.

Visqué setanta-nou anys,
fou honrat treballador,
i si en nínxol és enterrat,
ho ha estat per subscripció.

Gaudeix aquí el son etern
un jutge *recte i com cal*,
que els seus falls li van permetre
reuní un gros capital.

L'usurer Pau Magre i Suros,
que prestava al vint per cent,
morí, quasi de repent,
un jorn que perdé dos duros.

Vídua en terceres núpcies,
la Tuies digué en morir:
Em sap greu perquè tenia
ja pescat el quart marit.

En travessar un camí estret,
va estimbar-se l'avi Tort,
i com que el tregueren mort,
aquí va venir tot dret.

T. D. ROCA

Any 1894

Any 1895

Any 1896

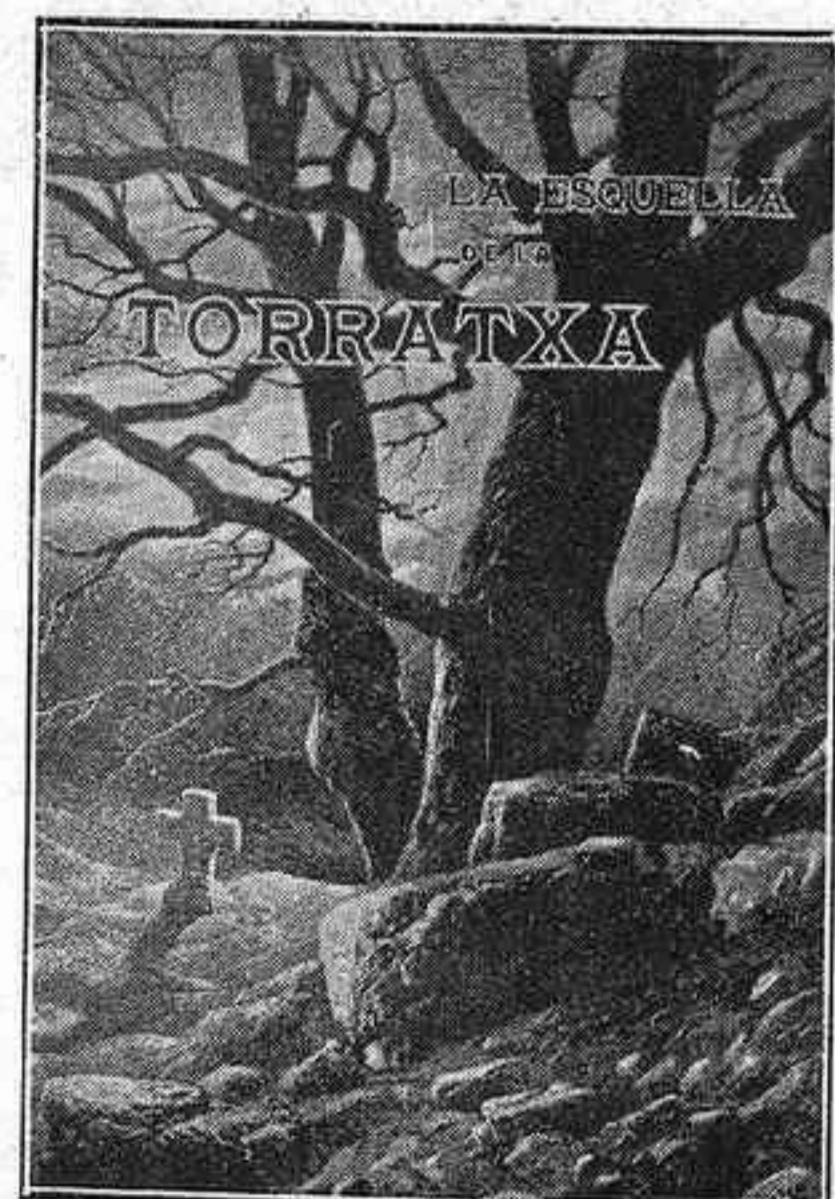
Any 1897

Any 1899

Any 1900

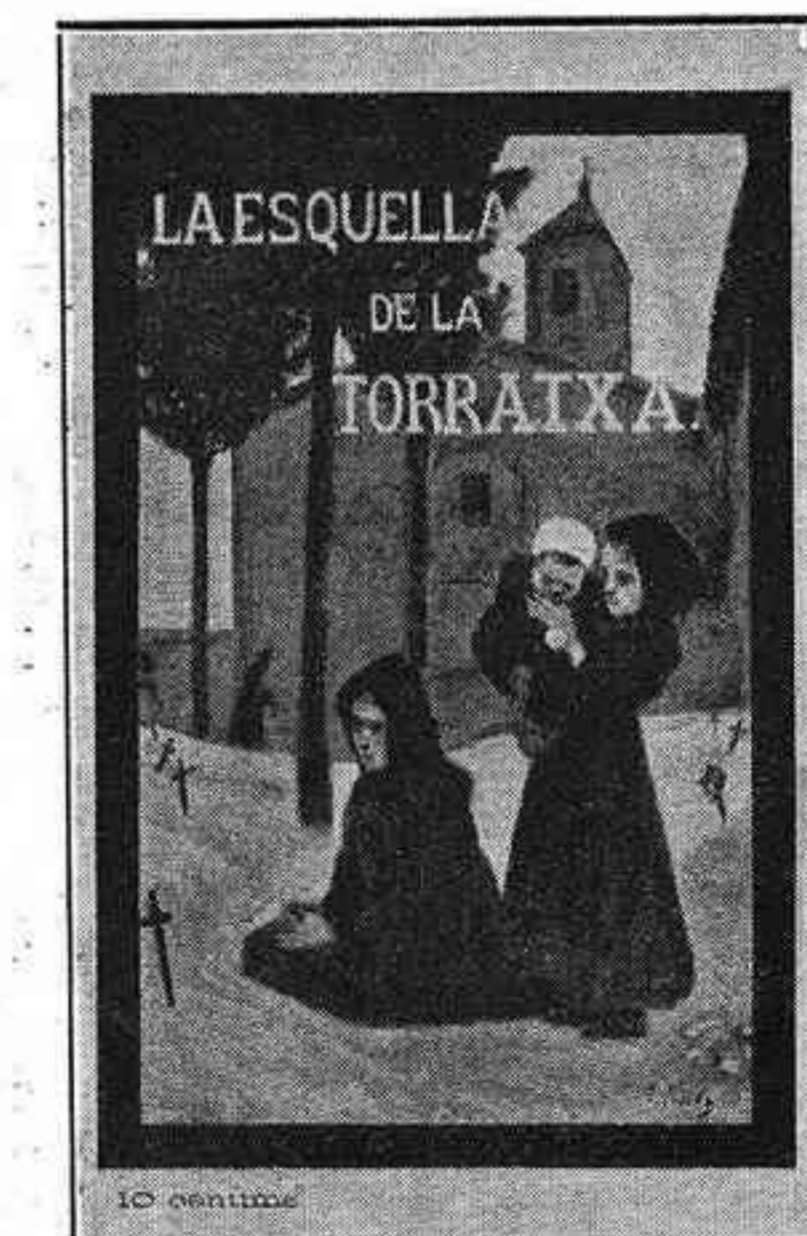

Any 1901

Any 1902

**“L'Esquella de la Torratxa”
a través de la
Diada dels Morts**

Any 1903

Any 1904

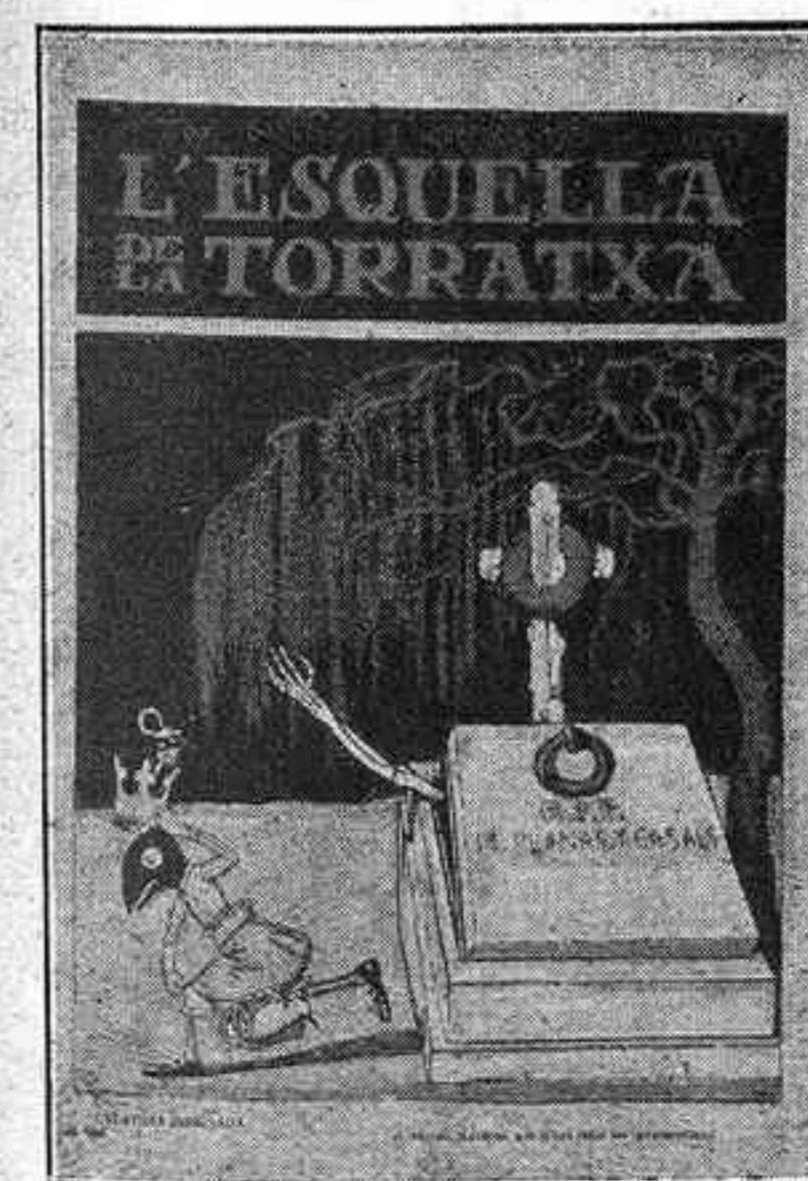
Any 1905

Any 1907

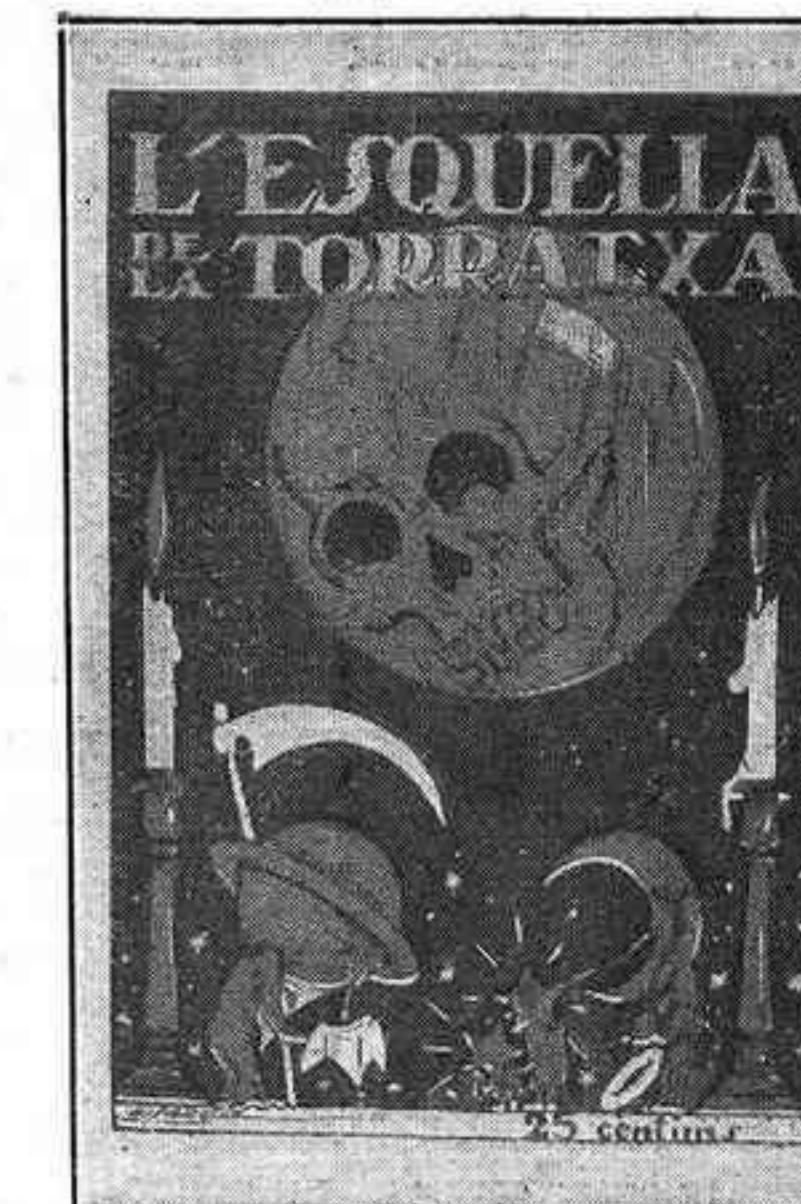
Any 1909

Any 1912

Any 1913

Any 1919

Don Joan i Casanova

Ben cert que no podem fer-hi més: apropar-se Tots Sants i fer eixir tot d'una del seu catau les despulles del místic Don Joan, és cosa de la qual no podem privar-nos.

Per quins set sous això s'esdevé?... Les eminències mèdiques — el doctor Marañón, entre altres — que han aplicat el bisturí i l'estilet i altres eines a la infecta còrpora del faceciós personatge, són les més indicades per examinar la innegable obsessió morbosa que el mateix exerceix damunt nosaltres. Pot dir-se que hi ha un sortosament curt període de l'any que fins totes les nostres manifestacions de l'intel·lecte — teatre, periòdics, etc. — hi graviten entorn. Don Joan és un pobre diable que va d'ací d'allà i aparentment tothom li pren el pèl, però tingueu ben entès que és ell, el murri, qui en veritat ens el pren i ens fa dansar al so que més li agrada.

Tanmateix, parlem-ne.

Hi ha caràcters, hi ha tipus, hi ha creacions tan poderosament vitals, que tenen la facultat d'adaptar-se a tots els temps, a totes les circumstàncies. Es diuen "Shylock" i el comte Arnau, Don Joan i "Otello". Són llegenda popular, d'anònima musa, o bé les ha forjat un geni. Ara, que és fa necessari remarcar que mentre a ningú se li ha acudit mai posar les mans, com en béns de l'Estat, damunt els herois shakespearians, posem per cas, el drama de Fra G. Téllez, primera versió literària que coneixem del "Don Joan", no ha tingut la mateixa sort. Divuit o vint escriptors de talla s'han cregut en el cas d'esmenar-ne la pauta amb sengles obres: Molière, Zamora, Lord Byron, Dumas, Espronceda, Fernàndez i González, Zorrilla... I també Bataille i Lenormand, i Marquina, i els germans Machado, i altres... I cap d'aquests autors pot ésser acusat de plagiari, perquè si, d'un cantó, el mite donjoanesc és susceptible de totes les interpretacions hagudes i per haver, les seves rels folklòriques són tan pregones, que a ningú, ni el mateix Tirso, hom gosaria atribuir-ne la paternitat. El nostre Comte Arnau mateix, no hi té més d'un punt de contacte? No hi manca en ell ni l'essència de preocupació teològica que traspua el primitiu "Burlador de Sevilla" — i que és en el seu origen una superstició popular força estesa arreu.

Ara bé: quin és el veritable tipus de Don Joan? Aquesta és la qüestió!... Com molt bé fa remarcar el senyor Gómez de Baquero i gairebé tots els crítics que se n'han ocupat, el tema donjoanesc cal destriar-lo en dos: el cas del llibertí i el cas de l'ateu. Poc a poc, aquest darrer, que de bell antuvi no cedeix la supremacia a l'altre, en passar a plomes que no són les d'un frare del segle XVI i un "hidalgo" espanyol, va esvaint-se, fins a desaparèixer. I les reencarnacions més modernes de Don Joan no serveixen ja una ombra de preocupació deista.

Pi i Margall ens fa una descripció interessant de l'autèntic Don Joan. Pren per patró, més que cap altre dels coneguts al seu temps, l'original de Tirso de Molina, que més li plau, i amb justícia. Diu que és llibertí, valent, home d'honor ensems, ja que amb el concepte que té d'aquestes coses, cap d'elles no és incompatible amb l'altra. I és, en fi, un cristià que veu lluny la seva mort. Pi ens en fa la imatge de l'ànima lliure i el cos captiu. I, naturalment, els Don Joan posteriors que la desfiguren li sonen a buit.

La multiplicat de "burladores" a les taules i a la literatura poemàtica, fa que hom es demani, perplex, quin és el més humà, el més real de tots ells. Com la resposta resta, en definitiva, en l'aire — malgrat tot, jo atorgaria el meu vot a l'obra de Joan B. Poquelin —, hom

recorre a la vida vera en recerca d'un Don Joan de carn i ossos, i el primer tipus que se'ns acut, perquè és el més famós i el més complet, és el cavaller Casanova de Seingalt.

Sí, en resum, l'heroi molieresca, trobem que és el més encertat de tots els Don Joan, el que és mou en un pla més natural, menys emfàtic i daurat, hem de convenir que Casanova té amb ell meravelloses afinitats psicològiques. Veieu el curiós cas de què la realitat vingui a emmotllar-se a la ficció després de donada a llum aquesta.

Naturalment que no parlem del Casanova vist a través de la deliciosa comèdia de Lorand d'Orbok, ni molt menys de la interpretació cinemàtica de Mosjoukine. En la realitat, era molt altre.

La creació de Molière s'assembla com una gota d'aigua a una altra gota a aquest italià d'un segle després. Personatge, el darrer, gens fantasiós, li passa a l'altre la mà per la cara en tocant a bretoleria, i és, en canvi, bon tros menys ase, cas rar entre els Don Joan que han viscut, que la majoria pateixen d'encefalitis letàrgica. I és que en el donjoanisme de "pacotilla", el fet sexual ho és tot, i en els Don Joan veritables — oh, paradoxa! — el menys, i el llibertinatge un caire només de la llur bandarria.

Jugador avantatgista, espadatxí, lladre, llibertí, manifestar sens escrúpols de cap mena i considerant-se, emperò, home d'honor: heu-vos ací el cavaller Casanova. Fins en l'aspecte religiós té filiació donjoanesca. No és irreligiós ni molt menys; ben lluny, això sí, del patró molieresca (que és una mena d'iconoclasta versaïre de cap a peus), i finalment, amb la seva mort, molt en caràcter, ja no hi ha més que demanar. És un "bon vivant", amador del plaer i admirador de la "russe" i la força bruta; un bibró de talent i prou: es defineix amb aquestes paraules a "La meva fugida dels Ploms": "No en poguí aguantar la lectura, car el cor no em semblava una víscera més respectable que el pulmó."

El fet que Casanova, alt i ben plantat, pel demés fos lleig, afrosament lleig, no li fou obstacle, pel que es veu, en les seves galants "entreprises". Pitjor pels adonísacs! La dona és capriciosa. Casanova posseïa els atributs d'un veritable Don Joan: era un brètol, mancat de sentiments morals. Raó única de la seva existència.

J. AYMA I MAYOL.

Venus i els Bàrbars

Quan la naturalesa ressuscita; quan les tardes tenen una rossor de cabellera femenina; quan els arbres treuen fulles noves i mouen els seus braços traspassats d'ocells, aquesta pobra gent es turmenta i s'obsessiona amb la idea de la mort. Això em sembla una cosa absurda, una cosa immoral.

Aquesta pobra gent, amb una sensualitat malaltissa — o amb una inconsciència absoluta —, es passen la vida pensant en la mort. Reneguen de tot el que és clar, amable. Parlen contínuament d'infern i purgatori, de càstigs eters i espantosos, de què som pols, i pols esdevindrem, de què el nostre pas per la terra és transitori, de què tot en aquest món és vanitat, de què tot és mentida. Sota el sol que fa esclatar les flors i madura la fruita, sota el cel

blau que és delícia viva dels ulls, s'intoxiquen amb idees negres de turments, de tristor, de renunciament. Cal castigar la carn, cal perdre tota cura del cos; sols som un grapat de cendra que camina i parla. Però tot és vanitat, tot ha de morir: la ciència, que descobreix a l'home nous horitzons; la bellesa, que li fa la vida amable i el torna un contemplatiu; l'amor, que li encén la sang i el fa lluitar i l'emplena de neguits. A tot arreu on giris la mirada, trobaràs la mort. La mort com únic motiu, com a única finalitat. És com un martell que et colpegés el crani i n'arrenqués, no un so, sinó una paraula. Aquesta, repetida fins a l'infinit: la mort, la mort, la mort.

Aquest culte a la mort és una cosa estúpida, brutal, odiosa. Converteix l'home en un miserable, li emplena l'ànima de ronya, el fa covard. Li han dit que la vida és una vall de llàgrimes, una presó. El veure's obligat a viure en aquestes condicions — matar-se és un pecat —, el torna ombriu, desperta i afina els seus instints perversos. En tot veu el crim, l'engany, la turpitud. Sols té capacitat i comprensió per al mal. Sent un goig, un goig del que ell no n'heu esment, en parlar de malalties, en vetllar morts, en anar als enterraments. Viu sota el signe negre de la mort. La mort, per ell, no és l'alliberament: és la carn que es podreix, que es corromp, que esdevé pols.

Jo no m'explico aquest culte odiós i repugnant a la mort sota un cel tan clar i tan blau com el nostre. M'explico, en canvi, el menyspreu que sentien els romans, sensuals i artistes, per la secta cristiana. És llastimós que de la paraula viva i lluminosa de Jesús, que estimava el perdó i la bondat per damunt de tota cosa, els homes n'hagin fet una religió negra i trista que abomina de tot, que en tot veu el pecat.

LLUIS CAPDEVILA.

Versos pòstums

*No sols es perpetua ço dels vius;
bé els esplais dels morts tenen arxius.*

ÇO QUE ACÍ ES FA, ACÍ ES PAGA

Aquest que ací descansa, En Pau Cisquelles, tenia quatre taules a la plaça; i, amb un no-res, va fê una fortunassa essent-ne un carnisser dels més trapelles. Com que era un tros golut, i amb les vedelles robava als parroquians un xiquet massa, per vendre les costelles sense "taxa", li van clavâ una multa a les costelles. Això va ésser per ell un desengany tan gros, que, del disgust, va caure al llit. I es veu que aquell tropell li fou tan fort, causant-li a l'organisme sa, tal dany, que, amb tot i anar-hi el metge de seguit, al cap d'un parell d'hores, ja era mort.

PROGRESSEM; NO HI HA DUBTE.

Tenia setanta anys quan la carrera de mestre vaig deixar; no per vellesa; sinó perquè la Mort, amb sa cruesa de "mando", em va cridar. En ma fallera d'ésser útil al món, amb vertadera fe d'home sant, si hi cap, a la infantesa donava llum i amor. Més gran riquesa no es pot demanar, de cap manera; però el temps mana al destí; no hi ha ta tia. Un jorn, donant lliçó, com cada dia, renyant un bordegàs com un sant Pau, de prompte es posa en guàrdia; allarga els braços; pren fúria; i avançant dret als meus nassos, d'un cop de puny em va deixar "nock-aut"

JOAQUIM MALLEU

Divagacions insubstancials

BANDEGEM EL DITIRAMBE

Una de les falles més grosses d'avui dia, és la pruija — gosaria a dir enorme — de ditirambejar.

Cal que un, qualsevol, alci el dit per assenyalar algú, perquè tothom carregui d'adjectius la persona assenyalada.

Ja fa temps, Josep Carner, feia notar aquesta tara i proposava com a guariment de la mateixa, d'emprar, com més millor, la "lítóte", mot anglès que ve a significar, el terme just d'una cosa. D'ençà d'això, han passat moltes coses, que demostren, si més no, que són molt pocs els que han fet cas de les paraules d'aquell home tan digne d'ésser escoltat.

I ací va un botó, que mostrarà abastament la raó de les meves paraules.

D'un quant temps ençà, la nostra gent se les ha donat per homenatjar Pompeu Fabra. Homenatge merescudíssim, al qual m'he associat procurant aprendre de gramàtica. Doncs bé: són molts, a casa nostra, els "escriptorassos" que han fet altrament. En lloc d'aprendre de gramàtica — que és la cosa més justa tractant-se d'homenatjar Mestre Fabra —, han tret la caixeta dels trons, i en lloc d'elogiar-lo com cal, han sortit amb una colla de penjaments, que estic convençut que En Fabra no els haurà agrait gens.

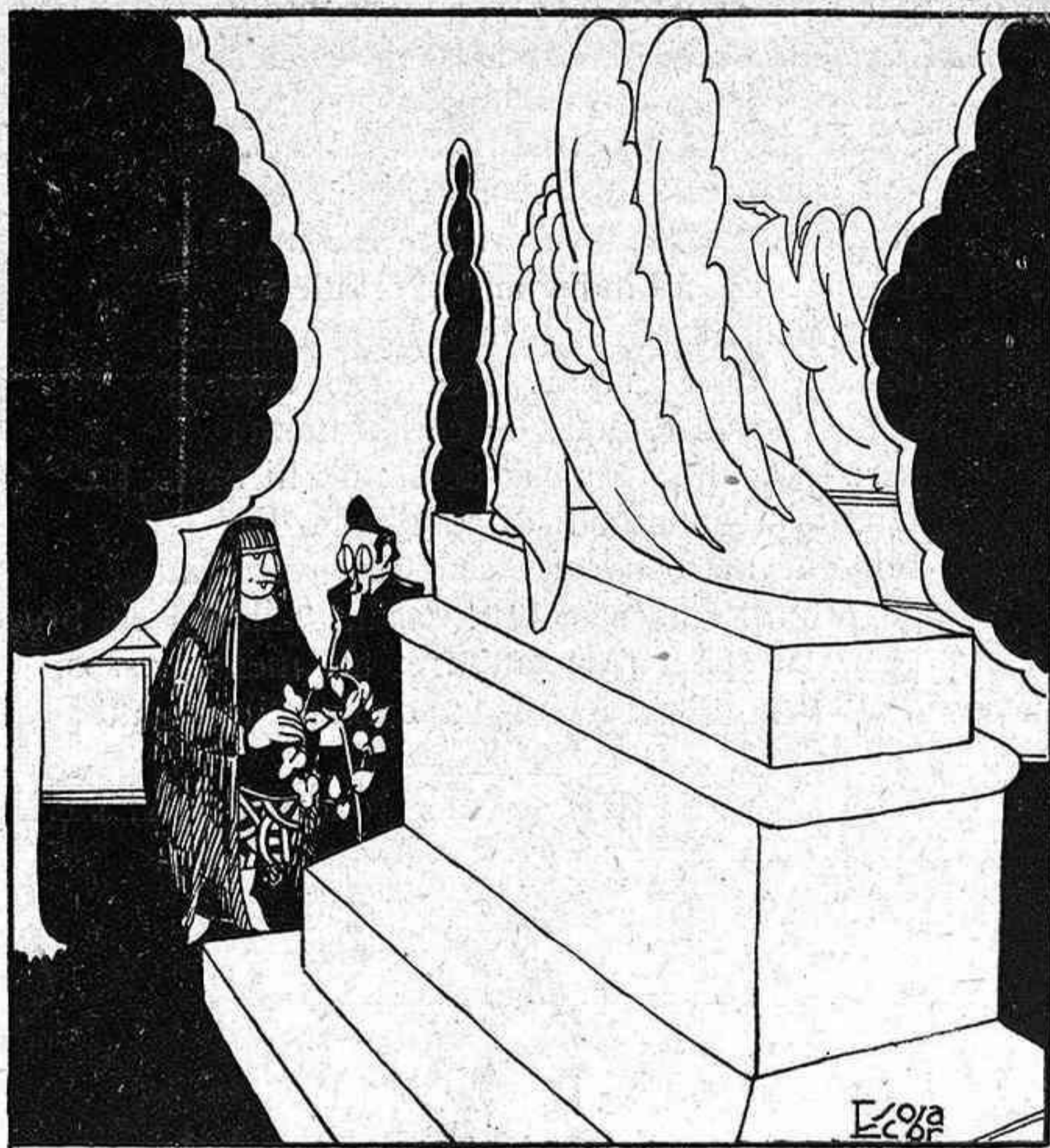
Cal que ens convencem que no és pas elogiant a tot drap com es fan grans les coses. Convé passar, com més millor, totes les coses pel sedàs finíssim de la raó, analitzar, analitzar. Val més perdre'ns per ací, que no pel cantó contrari. Diguin el que vulguin els surrealistes.

Elogiem el conjunt; però analitzem primer les parts; sols així podrem fer tasca profitosa.

Quan elogiem una cosa, que sigui per un coneixement pregon que tinguem de la mateixa.

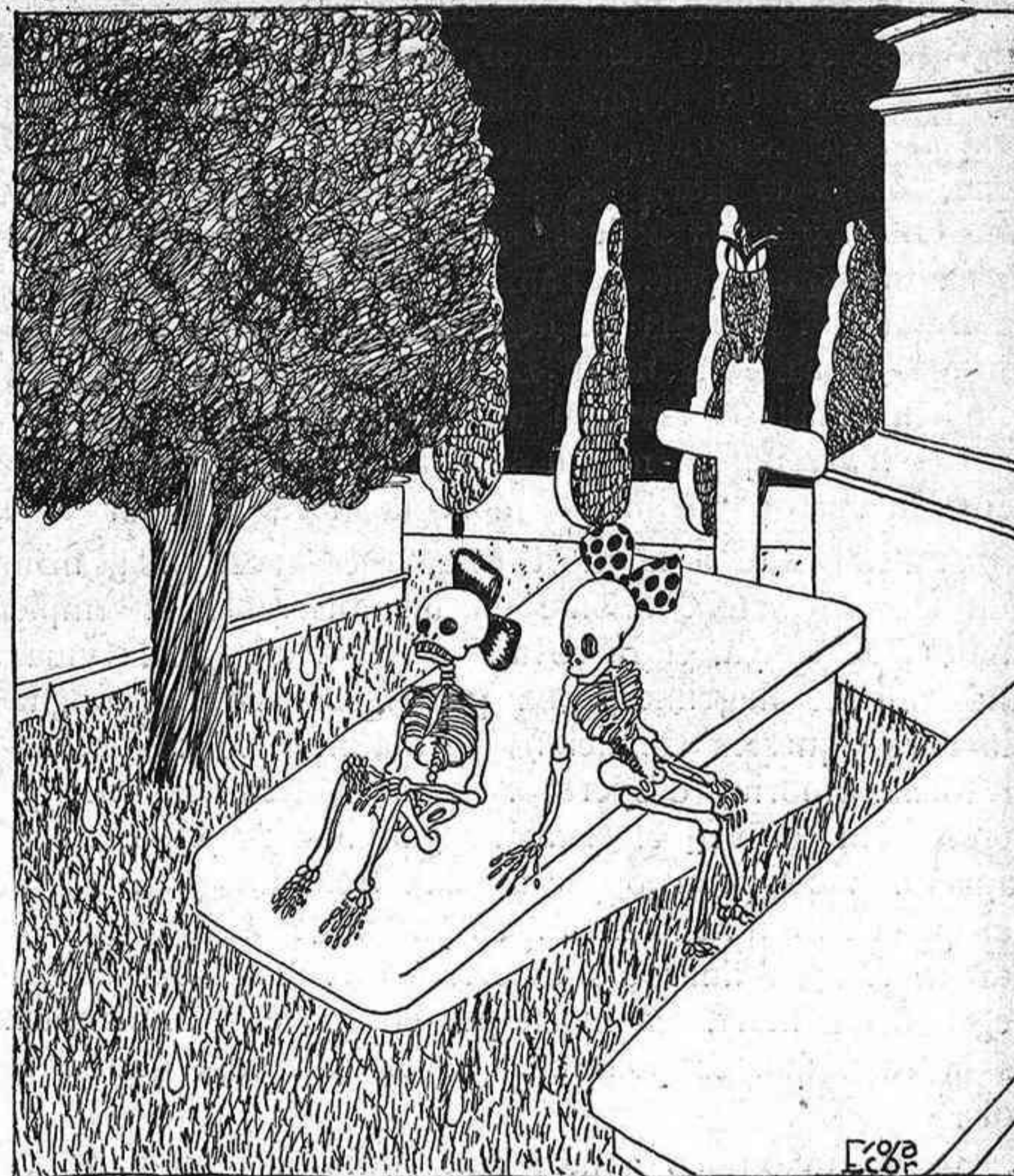
No fem mai com aquests escriptors que han elogiat Mestre Fabra, sense procurar saber gramàtica.

Joaquim AROCA.

LA VIDUA PRACTICA

—Com és que porta una corona de llauna?
 —Per si jo em torno a casar i ell torna a morir.

LA VANITAT A L'ALTRE BARRI

—A mi em portaran una corona més bonica que la teva...
 elis... elis...

Mare i fill

De petits ja s'estimaven,
 i estimant-se, es van fer grans,
 i en un dissabte de Glòria,
 a les grades d'un altar,
 voltats dels germans i pares
 i dels altres convidats,
 mossèn Joan els casava
 seriós i carativat.

Els amics i les amigues
 se'ls miraven encantats
 quan en sortir de l'església
 de bracet se'n van anar.
 Van donà un adéu als pares,
 als germans i als convidats,
 i com dues orenetes
 ben tost d'allí van volar ben tost.

Passen dies, passen mesos
 passa un any;
 pel camí del cementiri
 caminant,
 va una mare amb son filllet
 dant-li la mà,
 i la pobra no fa més
 sinó plorar.

Endolada va la mare
 i també el nen,
 i fan cap al cementiri
 en un moment.

Ja un cop dins del cementiri,
 s'han parat
 mare i fill davant d'un nínxol
 blanquejat,
 i la mare diu al nen:
 —Mira, fill meu;
 aquí dintre jau per sempre
 el pare teu. —
 I aquell nin, que per sé un home
 sent anhel,
 respon: —Mare, no em diu sempre
 que és al cel?...
 Pau GODES CABALLERIA.

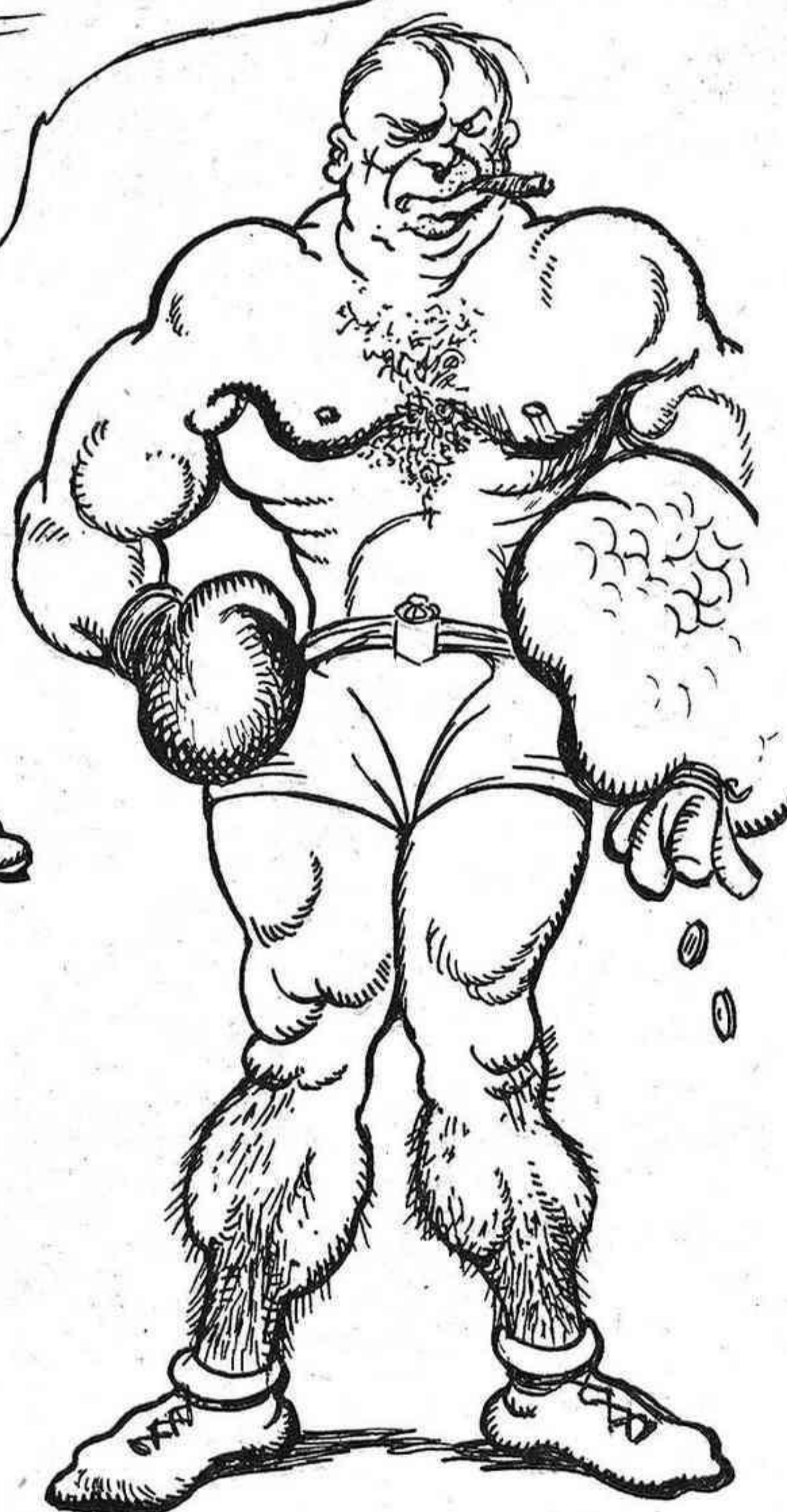
Inauguració d'una Biblioteca

El passat diumenge, a la Cooperativa "La Moral", de Badalona, hom inaugurà una Biblioteca. Al matí, el Quintet Costa — un quintet que farà grans coses i que, ja avui, mereix molts elogis — interpretà el Quator op. 16, i un "scherzo", de Beethoven; l'"Allegro i l'Andantino grazioso" del Quartet op. 74, de Haydn; un "Minuet", de Mozart, i altres pàgines de Schubert, Rimsky-Korsakow, Grieg i Granados. Abans, Lluís Capdevila llegí el primer capítol d'un seu estudi, de propera publicació, sobre "La vida gloriosa i turmentada de Beethoven".

MONDRAGON

El don Joan d'ahir...

i el d'avui.

A la tarda, a l'acte d'inaugurar la Biblioteca, a més del nostre amic, hi assistí Ambrosi Carrion, l'autor dramàtic de bella potencialitat, l'autor d'"Epitalami", de "Cap de flames", de tantes altres obres que honoren el nostre teatre.

Carrion, Capdevila i Felip Barjau, un home entusiasta, un formidable animador de la Biblioteca, un obrer admirable — nosaltres voldríem que tots fossin com ell — parlaren al poble, que escoltà amb devoció i fervor, i posaren la Biblioteca sota l'advocació del nom gloriós d'Ignasi Iglésies.

Ambrosi Carrion i Lluís Capdevila sempre recordaran amb gust aquesta visita a Badalona.

El fantasmot del "Tenorio".

Torna, aquests dies de Tots Sants, a ocupar, a invadir els nostres escenaris la figura grotesca i poc simpàtica d'aquest pobre diable que és el "Don Juan" de Zorrilla. Es possible que els versos del "Don Juan Tenorio" de Zorrilla encara delectin a algú! A mi em semblen francament dolents, cursis, inflats, ramplons, mancats en absolut de poesia.

Aquests dies he llegit el següent comentari, que transcribo perquè estis completament d'acord amb el seu autor:

"Estem a punt de caure en les representacions dels "Tenorios". Cada any es parla que aquesta obra, que el públic ja no s'hi interessa; però en arribar els finals d'octubre, torna a aparèixer. Els empresaris, no tots, per sort, confien en ell per acreixer els ingressos. Els comedians senten una pruija inconfessable de fer un seductor professional. I el públic hi va, uns per riure, altres per tradició, i algunes minyones sentimentals per creure-se'l.

Don Joan, si tornés al món, avui no tindria altre estament a explotar que el ram de les minyones. Trista caiguda!

Per no veure'l tan ridícul, tan arnat, tan decrepit, seria una obra de caritat no mostrar-lo més a les llums de l'escena."

L'any passat, crec que era l'any passat, amb motiu de l'estrena de "Pirateria", un crític—no, un crític, no: el senyor Bernat i Duran d'"El Noticiero"—suscità una polèmica queixant-se, amb una pudícia càndida i virginal, de la immoralitat de l'obra. Jo recordo vagament "Pirateria", sóc un home tan honorable i digne com el crític (?) alludit, i no em vaig sentir ofès.

Ara aquests dies, rellegint l'obra de Zorrilla, penso: si ens hem tornat tan púdics, si la immoralitat ens espanta tant, com és que ningú ha trobat immoral aquesta obra, aquest pobre "Don Juan Tenorio"?

"Don Juan Tenorio" és el tipus del perfecte canalla, del perfecte brètol. Amic de freqüentar tavernes i bordells, amic de prostitutes i valents d'ofici; jugador d'avantatge; aprofitant

HOME SATISFET

—No havia viscut, mai, tan bé com ara, que tracto amb morts.

COMENTARI DE "DON JOAN"

—Amb aquestes calces, que poques en deuen fer, de con-
quistes, els "tenorios" d'ara!

700.—L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

el servei de les alcavotes per a entrar al claustre; seductor de monges i de casades; trampós, insolent, mal fill, Què més voleu!

I per damunt de tot això, un complet idiota, sense cap imaginació, sempre volant a ran de terra, sempre movent-se per baixos apetits innobles: el diner, el vi, el llit d'una dona.

S'ha d'acabar amb aquest estúpid, amb aquest brètol, s'ha d'acabar amb aquestes tirades de versos cursis, sobretot. Si a honor dels morts i les castanyes hom vol representar un "Don Juan", que representin el de Molière, com exemple o "El burlador de Sevilla, de Tirso.

Hi sortirem guanyant.

MANUEL BORRELL I MAS

NOVETATS

Aviat s'estrenarà en aquest teatre la nova comèdia de Carles Soldevila "Escola de Senyores".

"L'auca d'En Patufet", d'En Folch i Torres,—obra que com indica el seu títol, pertany al teatre d'infants—ha obtingut un bon èxit.

OLIMPIA

Aquest teatre, on actualment hi ha un estupend programa de circ, cada dia es veu més concorregut, cada dia hi va més gent, aquest teatre reuneix més bones condicions que no pas els circs muntats a l'aire lliure.

Cada setmana nous debuts i cada vegada millors, ja que l'empresa no repara en dispendis per tal de complaure el públic.

ROMEA

Segueix l'èxit de l'admirable obra "Els emigrants".

S'ha estrenat, per als infants, la comèdia de Jordi Canigó "La Princesa dormida", rebuda amb aplaudiments.

NOU

Ja se sap. "Tenorio" a tot drap. I ja no cal dir-ho, aquest serà el "Tenorio" que farà més estralls a Barcelona.

L'Enric Borrás encara "castiga".

POLIORAMA

Ha debutat l'actor Morano. Com, avui, el treball de l'actor Morano no ens interessa, valdrà més que no en parlem.

BARCELONA

Amb "Vida y dulzura" ha debutat la companyia de Catarina Barcena.

Com sempre, la companyia i l'obra han obtingut un gran èxit.

CÒMIC

S'ha estrenar "Cleopatra", obra dels senyors Pardo i Rosselló. La música és força superior al llibre.

La presentació, els vestits i el decorat, molt bé. Cal remarcar el treball de la senyora Cèlia Albareda; el de la senyora Maury, i el del senyor Rojo.

ESPANYOL

"Tenorio", ja no cal dir-ho.

"Tenorio" en broma, que és l'única manera de fer-lo.

S'ha reestrenat "La Marieta de l'ull viu", amb una quadre de l'Exposició.

TALIA

Hom prepara una estrena important: "La presonera", de Bourdet.

Assumpció Casals pot fer una gran creació de la protagonista.

Cal agrair a l'empresa l'estrena d'obres d'aquesta importància. El públic, que ja està tip de la bajanada, també sap correspondre.

El fred ens ha vingut de sobte, com qui diu sense donar-nos temps de raspallar la roba d'hivern.

Anunciar les "Justas de honor" i bufar el vent gelat del Nord com una mala cosa, fou tot igual.

I és que els barcelonins no tenim cura d'assabentar-nos de les notes meteorològiques oficials que diàriament publica la premsa.

Cal fixar-s'hi: quan a Capdella es troben a 3 sobre zero, calçotets de llana; quan a l'Estangent arriba al zero pelat, l'estufa i la bufanda.

Una bugadera més.

Un literat tot just sortit de l'ou, que comença a fer de crític, d'autor dramàtic i de poeta — Rossend Llates, no pateixin més —, anuncia, des de les pàgines d'un rotatiu seriós, que revisarà els valors literaris de Catalunya.

El seu lema diu que serà: fer bugada i "caigui qui caigui."

Ens sembla que ens divertirem. Perquè ens fa l'efecte que aqueix noi, després de mirar-se al mirall, ha fet examen de consciència i ha comprès que de l'única manera que es pot fer cèlebre és fent de bugadera.

Què diran els estrangers?

En tres apartats diferents del "Programa de Temporada" del nostre Liceu s'anuncia l'estrena de Mozart com si l'obra es titulés: COSSI FAN TUTTE.

Això no és cap errada de caixa, sinó una garrafalada de redacció; i fóra de doldre que en els cartells grans que es posen a la façana del Gran Teatre es repetís la "gaffe".

L'italià és un idioma que el coneixen fins els camàlics del Pla de l'Os, i tots saben que "cossi" vol dir "berrugues".

No diu. En Llates, que vol intentar una bona bugada?... Doncs ja té el "cossi".

AQUEST NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Om. 8. — Barua.

EXPOSICIO INTERNACIONAL DE BARCELONA

Diur:enge, dia 3 de novembre, a dos quarts
de quatre de la tarda

Torneig a l'antiga usança en l'Estadi

Grandiós espectacle

Reproducció fidelíssima de les cèlebres Justes d'Honor, amb les seves dames d'honor, cavallers, disposats en quadrilles; jutges, padrins de cavallers mantenedors, cavallers i mantenedors, padrins dels aventurers, cavallers aventurers, escuders dels cavallers mantenedors, gentilshomes dels mantenedors, escuders i patges dels aventurers i reis d'armes. Prendran part a la festa els Regiments de cavalleria de Santiago, Numancia i Montesa, el Regiment d'Artilleria de Muntanya i el Quart Lleuger d'Artilleria. Prestaran així mateix llur concurs els Regiments d'Infanteria de Jaén, Badajoz, Vergara i Alcàntara i el Batalló de Caçadors.

En el Torneig, el descabdellament del qual produirà la intensa emoció dels més apassionants esports, hi prendran part 150 cavallers i 125 escuders.

L'imposant seguici farà la seva entrada a la lliça de l'Estadi al so de pifres, clarins i tambors.

Serà la festa cim de totes les celebrades al recinte del Certamen. Els senyors que exerciran en el Torneig els càrrecs de jutges, padrins de cavallers mantenedors, cavallers mantenedors, padrins d'aventurers, cavallers aventurers, escuders, gentilshomes, patges i reis d'armes, prenen part en la festa desinteressadament, en mostra de consideració i homenatge a la ciutat de Barcelona i a la seva Exposició.

Preus de localitats:

Tribuna principal grada inferior amb entrada.	7 Ptes.
Tribuna principal grada superior amb entrada.	6 "
Tribuna lateral grada inferior amb entrada.	5 "
Tribuna lateral grada superior amb entrada.	4 "
Seients fixos Nord i Sud amb entrada.	3 "
Palcos terreny amb entrades.	30 "
Palcos tribuna superior	50 "
Entrada general.	2 "

NOTA. En aquests preus no va inclosa l'entrada al recinte de l'Exposició. Les localitats per aquest espectacle queden posadas a l venda en les guixetes oficials de l'Exposició (carrer del Marqués del Duero. Palau de Comunicacions) i en el Centre de Localitats de la Plaça de Catalunya.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda:

GENTE BIEN, EL CLAVELL DE SANG i el **TENORIO**.

— Divendres, nit: **EL CLAVELL DE SANG** i el **TENORIO**.

Dissabte, tarda, a dos quarts de cinc, i nit, a les deu: Entrada i butaca: 2 ptes. **EL CLAVELL DE SANG** i els quatre actes del **TENORIO**. — Diumenge, tarda i nit: **EL CLAVELL DE SANG, GENTE BIEN** i els quatre actes del **TENORIO**.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Assumpció Casals

Director: M. SALVAT.—Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA.
Primers actors: M. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, a les quatre:

DON JUAN TENORIO, per Assumpció Casals i els terç i quart actes del **TENORIO**, en broma. Nit, a les deu: El vodevil bomba **CALENTA, FREDA O A GUST DEL CONSUMIDOR**, i els quatre actes del **TENORIO**, en broma.

Aviat: **LA PRESONERA**.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER.

Direcció: J. VENTURA GANNAU

El gegantesc Circ Barceloní.

Avui, divendres, tarda: Gran sessió popular amb el concurs dels renomats artistes de gran èxit

TRIO HOLTS, formidables ciclistes

i l'emocionant atracció del "Winter-Garten" de Berlín

CATALINI

Nit: A més dels esmentats artistes, gran succés de la simpàtica

MLLE. REGINA i la troupe **MAX THEILON**

i la gran atracció mundial **LES FOQUES DE WINSTON**

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA
ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

Avui. Nit, a les deu:

El gran èxit d'André Paul Antoine

TENORIOS SEGLE XX
("L'ENNEMIE")

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor **ENRIC BORRÀS**
Primera actriu, **ENRIQUETA TORRES**

Avui, divendres, i demà, dissabte: Grandiós èxit.

DON JUAN TENORIO i **EL NUEVO TENORIO**

pels grans artistes Enric Borràs i Enriqueta Torres.

TEATRE COMIC

Avui, divendres, a les deu: Funció a honor dels senyors congressistes del "VI Congreso Nacional de la Panadería". Butaques, a 5 ptes. Seients, a 2 ptes. Exit sensacional del Meravellós espectacle **CLEOPATRA**. Formidable triomf de Vicens Pardo, Isidre Roselló, Cèlia Albareda. Ovacions delirants als eminents dansarins Marcelle Maury, Ernest Ricaux. Grandiós èxit del famós modista Max Weldy, dels celebrats escenògrafs Morales, Batlle i Amigó.

TEATRE CATALÁ NOVETATS

Avui, divendres, a dos quarts de quatre:

L'AUCA D'EN PATUFET

A tres quarts de sis:

LA FILLA DEL CARMESÍ i **PER NO ÉSSER TRETZE**

Nit: **LA FILLA DEL CARMESÍ**

Aviat: **ESCOLA DE SENYORES**

Ràdio Geico Avinyó, 30 (davant del Bolsin)

Assortit complet d'aparells i accessoris de Ràdio - Equips complets de receptor elèctric, 3 vàlvules i altaveu per 310 ptes., instal·lat

Transformacions d'aparells de piles i acumuladors en receptor totalment elèctric

DE MANEU PRESSUPOST

Amplificadors gramofònics de POTENCIA

Hotel Orient

El més ben situat

El més seriós

El millor servei

Rambla Centre, 20
BARCELONA

DON JUAN TENORIO

Drama en verso
de
JOSÉ ZORRILLA

Precio: 1,50 pesetas

El Nuevo Tenorio

Leyenda dramática en prosa y en verso
Joaquín M.ª Bartrina
y
Rosendo Arús

Precio: 2,40 pesetas

D. Luis Mejía

Comedia legendaria de capa y espada, en tres
actos y un epílogo, en verso
Eduardo Marquina
y
A. Hernández-Catá

Precio: 5 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEO BARCELONES

Don Joan Modern

No t'escarrassis ni ploris,
Doña Inés del alma mía,
avui he d'anar a futbol
ya te raptaré otro día.